

Београд, јун 2022.

План управљања отпадом

КЛИЈЕНТ: „ELIXIR ZORKA-MINERALNA
ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац

Интерни контролисани документ бр. 03

Наслов: План управљања отпадом „ELIXIR ZORKA – MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац

Датум верзије	Број верзије	Аутор	Ревизија	Одобрио
9.03.2021.	v.01	ENVICO	Elixir Zorka	
6.04.2022.	v.02	ENVICO	Elixir Zorka	
12.05.2022.	v.03	ENVICO	Elixir Zorka	

Садржај

Садржај.....	ii
Списак табела	iii
Списак слика	iv
1 Увод.....	1
1.1. Методологија израде Плана управљања отпадом	1
2 Правни основ	3
2.1 Прописи Републике Србије	3
2.2 Прописи Европске Уније	4
2.3 Управљање отпадом у Републици Србији.....	6
3 Опис локације	13
3.1 Опис локације	13
3.2 Опис делатности	16
3.3 Одговорно лице за управљање отпадом	19
4 Постојећа пракса управљања отпадом	20
4.1 Отпад који настаје у процесу рада (врсте, састав и количина отпада)	20
4.2 Поступци и начини раздвајања различитих врста отпада, посебно опасног и отпада који ће се поново користити, ради смањења количине отпада за одлагање ..	22
4.3 Начин складиштења, третмана и одлагања отпада	25
5 Мере које се предузимају у циљу смањења производње отпада, посебно опасног отпада	41
6 Мере заштите од пожара и експлозија.....	43
7 Мере заштите животне средине и здравља људи.....	44
8 Документација о отпаду који настаје у процесу рада и извештавање.....	48
9 Прилози	51

Списак табела

Табела 1 Врсте отпада које се генеришу на предметној локацији	20
Табела 2 Врсте отпада, места за одлагање и збрињавање отпада	27
Табела 3 Обавезе привредног друштва	32

Списак слика

Слика 1 Микролокација „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“	14
Слика 2 Ситуација „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“	15
Слика 3 Технолошка шема процеса производње минералних ђубрива	18
Слика 4 Изглед привременог складишта отпада	26
Слика 5 Типови дозвољених паковања за опасан отпад	30
Слика 6 Сертификат о уштеди CO ₂ која се постиже управљањем амбалажним отпадом	42

1 Увод

Предузеће „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац подноси нови Захтев за интегрисану (IPPC) дозволу, према Закону о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004, 25/2015 и 109/2021) и Уредби о врстама активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола („Сл. гласник РС“, бр. 84/2005), а за хемијска постројења за производњу минералних ђубрива. У складу са чланом 9 Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине за постројења за која се издаје интегрисана дозвола припрема се План управљања отпадом (ПУО) као обавезан део документације која се подноси уз Захтев. Такође, према Закону о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 – др. закон), члан 15., дефинише обавезу предузећа да изради План управљања отпадом у постројењима за која се издаје интегрисана дозвола.

Према Закону о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 – др. закон) дефинисана је обавеза предузећа да изради План управљања отпадом (ПУО) ако годишње производи више од 100 t неопасног отпада или више од 200 kg опасног отпада и да исти ажурира сваке три године.

План се доноси ради остваривања следећих циљева:

- Испуњавање прописаних захтева из области управљања отпадом;
- Успостављање ефикасног система за континуално спровођење управљања отпадом;
- Утврђивање прецизних података о врстама, количинама и токовима отпада;
- Спровођење мера у циљу заштите животне средине и здравља људи правилним поступањем са отпадом;
- Спровођење мера превенције стварања отпада;
- Примена мера и поступака за смањење његових количина или опасних својстава, класификација, сакупљање, транспорт и третман;
- Максимално поновно искоришћење отпада и смањења трошкова одлагања;
- Безбедно збрињавање отпада који се не може поново искористити у складу са прописима и на економски исплатив начин;
- Стална унапређења кроз дефинисање одговорности и подизање свести запослених и
- Усвајање концепта друштвено одговорног пословања и добрих односа са заинтересованим странама.

1.1. Методологија израде Плана управљања отпадом

Планом су обухваћене све активности чијим обављањем долази или може доћи до производње отпада (редован рад, производни процес, паковање, складиштење, сервис, замена опреме, итд.).

Основни елементи Плана управљања отпадом су:

- Поступци и начини раздвајања различитих врста отпада, посебно опасног (ако је релевантно) и отпада који ће се поново користити, ради смањења количине отпада за одлагање;
- Поступци и начини паковања, складиштења, третмана односно поновног искоришћења и одлагања отпада;

- Документација о отпаду који настаје у процесу рада постројења, као и о отпаду чије искоришћење врши оператер тог постројења или чије одлагање врши оператер (врста, састав и количине отпада);
- Мере превенције стварања отпада, посебно опасног отпада;
- Мере заштите од пожара и експлозија и
- Мере заштите животне средине и здравља људи.

2 Правни основ

Полазне основе за израду ПУО представљају прописи Републике Србије и прописи Европске Уније (ЕУ).

2.1 Прописи Републике Србије

- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 - др. закон и 95/2018 - др. закон);
- Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 - др. закон);
 - Правилник о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање („Сл. гласник РС“, бр. 17/2017);
 - Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање („Сл. гласник РС“, бр. 7/2020 и 79/2021);
 - Правилник о обрасцу Документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Сл. гласник РС“, бр. 114/2013);
 - Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Сл. гласник РС“, бр. 71/2010);
 - Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС“, бр. 98/2010);
 - Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС“, број 92/2010 и 77/2021);
 - Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Сл. гласник РС“, бр. 71/2010);
 - Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС“, бр. 56/2010, 93/2019 и 39/2021);
 - Правилник о начину и поступку управљања истрошеним батеријама и акумулаторима („Сл. гласник РС“, бр. 86/2010);
 - Правилник о начину и поступку за управљање отпадним флуоресцентним цевима које садрже живу („Сл. гласник РС“, бр. 97/2010);
 - Правилник о листи електричних и електронских производа, мерама забране и ограничења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, начину и поступку управљања отпадом од електричних и електронских производ („Сл. гласник РС“, бр. 99/2010)
 - Правилник о начину и поступку управљања отпадним гумама („Сл. гласник РС“, 104/2009 и 81/2010);
 - Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Сл. гласник РС“, бр. 71/2010);

- Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС“, бр. 98/2010);
- Правилник о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података („Сл. гласник РС“, бр. 91/2010, 10/2013 и 98/2016);
- Закон о комуналним делатностима („Сл. гласник РС“, бр. 88/2011, 104/2016 и 95/2018);
- Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009 и 95/2018 - др. закон) и
- Закон о накнадама за коришћење јавних добара („Сл. гласник РС“, бр. 95/2018, 49/2019, 86/2019 - усклађени дин. износи и 156/2020 - усклађени дин. износи).

2.2 Прописи Европске Уније

- Директива Савета 2008/98/ЕС о отпаду и стављању ван снаге одређених директива, измењена Уредбом Комисије ЕУ бр. 1357/2014, Директивом Комисије ЕУ бр. 2015/1127, Уредбом Савета бр. 2017/9 и Директивом Европског парламента и Савета, бр. 2018/851;
- Директива Савета 1999/31/ЕС о депонијама;
- Директива Парламента и Савета 2010/75/ЕУ о емисијама у ваздух из индустријских постројења (интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине);
- Директива Савета 2006/66/ЕС која замењује и поништава Директиву 1991/157/ЕЕС о батеријама и акумулаторима који садрже опасне супстанце, измењена Директивом 2008/12/ЕЗ, Директивом 2008/103/ЕЗ, Директивом 2013/56/ЕУ и Директивом (ЕУ) 2018/849;
- Директива Савета 1996/59/ЕС о одлагању „РСВ“ и „РСТ“ допуњена Уредбом 596/2009;
- Директива Савета 2000/53/ЕС о истрошеним возилима допуњена Одлукама 2002/525/ЕС, 2005/63/ЕС, 2005/438/ЕС, 2005/673/ЕС, 2008/689/ЕЗ, 2010/115/ЕУ и Директивама 2008/33/ЕС, 2008/112/ЕС, 2011/37/ЕУ, 2013/28/ЕУ, 2016/774 (ЕУ), 2017/2096 (ЕУ) и 2018/849 (ЕУ);
- Директива 2011/65/ЕУ о ограничавању коришћења неких опасних супстанци у електричној и електронској опреми допуњена Директивама Комисије 2018/736, 2018/737, 2018/738, 2018/739, 2018/740, 2018/741, 2018/742, 2019/178;
- Директива 1986/278/ЕЕС о заштити животне средине и посебно земљишта у случају коришћења секундарних ђубрива у пољопривреди допуњена Директивом 1991/692/ЕЕС и Уредбама 807/2003 и 219/2009 и Одлуком 2018/853 (ЕУ);
- Директива Парламента и Савета 2012/19/ЕУ о отпадној електронској и електричној опреми, измењен Директивом 2018/849 (ЕУ);
- Директива Савета 1994/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду допуњена Директивама 2004/12/ЕС, 2005/20/ЕС, 2013/2/ЕУ, 2015/720/ЕУ, 2018/852/ЕУ и Уредбом 219/2009;

- Уредба 1013/2006 о прекограничном кретању отпада допуњена Директивом 2009/31/ЕС, Уредбом 1379/2007, 669/2008, 219/2009, 308/2009, 413/2010, 664/2011, 135/2012, 255/2013, 1257/2013, 660/2014, 1234/2014, 2015/2002;
- Уредба 1418/2007 која се односи на извоз отпада за поновно коришћење дефинисаног Анексом III или IIIA Уредбе 1013/2006 Парламента и Савета, у одређене земље на које се не примењује одлука ОЕЦД-а о контроли прекограничног кретања отпада, измењена Уредбама 740/2008, 967/2009, 8347/2010, 661/2011, 674/2012, 57/2013, 519/2013 и 733/2014;
- Одлука Комисије 2001/524/ЕС о објављеним референцама стандарда EN 13428:2000, EN 13429:2000, EN 13430:2000, EN 13431:2000 и EN 13432:2000 у Службеном гласнику Европске заједнице у вези са Директивом Европског Парламента и Савета 1994/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду;
- Одлука Комисије 2000/532/ЕС о установљавању листе отпада у складу са Чланом 1(а) Директиве 75/442/ЕЕС о отпаду и Чланом 1(4) Директиве 91/689/ЕЕС, измењена Одлукама 2001/118/ЕС, 2001/119/ЕС, 2001/573/ЕС, 2014/955/ЕУ.

2.3 Управљање отпадом у Републици Србији

Управљање отпадом подразумева: превенцију настајања отпада, поновно искоришћење и рециклажу отпада, издвајање секундарних сировина из отпада и коришћење отпада као енергента, развој поступака и метода за одлагање отпада, санацију неуређених сметлишта и развијање свести о управљању отпадом.

Према Закону о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 – др. закон) отпад јесте свака материја или предмет који држалац одбацује, намерава или мора да одбаци. Такође, супстанце или предмети нису отпад ако:

- је даље коришћење одређено,
- се директно користе без даљег процесирања,
- испуњавају техничке захтеве стандарда квалитета производа,
- су интегрални део производног процеса и
- је даље коришћење законито (испуњавају све услове: квалитета, заштите животне средине и здравља људи).

2.3.1 *Начела, термини и дефиниције управљања отпадом*

Приликом израде ПУО и током његовог спровођења потребно је придржавати се општих начела у управљању отпадом као што су:

- Начело избора најоптималније опције за животну средину;
- Начело самодовољности;
- Начело близине и регионалног приступа управљању отпадом;
- Начело хијерархије управљања отпадом;
- Начело одговорности и
- Начело „загађивач плаћа“.

Коришћени термини у ПУО, у складу са наведеном регулативом, су:

- **Отпад** јесте свака материја или предмет који држалац одбацује, намерава или је неопходно да одбаци;
- **Управљање** отпадом јесте спровођење прописаних мера за поступање са отпадом у оквиру сакупљања, транспорта, складиштења, третмана, односно поновног искоришћења и одлагања отпада, укључујући и надзор над тим активностима и бригу о постројењима за управљање отпадом после затварања и активности које предузима трговац и посредник;
- **Произвођач отпада** јесте свако лице чијом активношћу настаје отпад (изворни произвођач отпада) или свако лице чијом активношћу претходног третмана, мешања или другим поступцима долази до промене састава или природе отпада;
- **Неопасан отпад** јесте отпад који нема карактеристике опасног отпада;
- **Опасан отпад** јесте отпад који по свом пореклу, саставу или концентрацији опасних материја може проузроковати опасност по животну средину и здравље људи и има најмање једну од опасних карактеристика утврђених посебним прописима, укључујући и амбалажу у коју је опасан отпад био или јесте упакован;

- **Индустријски отпад** јесте отпад из било које индустрије или са локације на којој се налази индустрија, осим јаловине и пратећих минералних сировина из рудника и каменолома;
- **Комунални отпад** је отпад из домаћинства, као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства;
- **Комерцијални отпад** јесте отпад који настаје у предузећима, установама и другим институцијама које се у целини или делимично баве трговином, услугама, канцеларијским пословима, спортом, рекреацијом или забавом, осим отпада из домаћинства и индустријског отпада;
- **Инертан отпад** јесте отпад који није подложен било којим физичким, хемијским или биолошким променама, не раствара се, не сагорева или на други начин физички или хемијски реагује, није биолошки разградив или не утиче неповољно на друге материје са којима долази у контакт на начин који може да доведе до повећања загађења животне средине или угрози здравље људи, а укупно излуживање и садржај загађујућих материја у отпаду и екотоксичност излужених материја не смеју бити значајни, а посебно не смеју да угрожавају квалитет површинских и/или подземних вода;
- **Карактеризација отпада** јесте поступак испитивања којим се утврђују физичко-хемијске, хемијске и биолошке особине и састав отпада, односно одређује да ли отпад садржи или не садржи једну или више опасних карактеристика;
- **Класификација отпада** јесте поступак сврставања отпада на једну или више листа отпада које су утврђене посебним прописом, а према његовом пореклу, саставу и даљој намени;
- **Каталог отпада** је номенклатура отпада према пореклу, која се периодично прегледа и по потреби допуњава;
- **Листа отпада** представља номенклатуру отпада према карактеру отпада;
- **Сакупљање отпада** јесте прикупљање отпада, укључујући и прелиминарно разврставање и прелиминарно складиштење отпада за потребе транспорта до постројења за управљање отпадом;
- **Складиштење отпада** јесте привремено чување отпада на локацији произвођача или власника и/или другог држаоца отпада, као и активност оператера у постројењу опремљеном и регистрованом за привремено чување отпада;
- **Разврставање отпада** је истовремени поступак одређивања врсте отпада према пореклу, карактеру и категорији отпада;
- **Транспорт отпада** јесте превоз отпада ван постројења који обухвата утовар, превоз (као и претовар) и истовар отпада;
- **Третман отпада** обухвата операције поновног искоришћења или одлагања, укључујући претходну припрему за поновно искоришћење или одлагање.
- **Власник отпада** јесте произвођач отпада, лице које учествује у промету отпада као непосредни или посредни држалац отпада или правно лице, предузетник или физичко лице које поседује отпад;
- **Држалац** јесте произвођач отпада, физичко или правно лице које је у поседу отпада;
- **Оператер** јесте свако правно лице или предузетник које, у складу са прописима, управља постројењем или га контролише или је овлашћен за доношење економских

одлука у области техничког функционисања постројења и на чије име се издаје дозвола за управљање отпадом;

- **Посредник** јесте правно лице или предузетник који организује поновно искоришћење или одлагање отпада у име других лица, укључујући и посредника који не преузима отпад у посед;
- **Посебни токови отпада** јесу кретања отпада (истрошених батерија и акумulatora, отпадног уља, отпадних гума, отпада од електричних и електронских производа, отпадних возила и другог отпада) од места настајања, преко сакупљања, транспорта и третмана, до одлагања на депонију;
- **Дозвола** јесте решење надлежног органа којим се правном лицу или предузетнику одобрава сакупљање, транспорт, увоз, извоз и транзит, складиштење, третман, односно поновно искоришћење или одлагање отпада и утврђују услови поступања са отпадом на начин који обезбеђује најмањи ризик по здравље људи и животну средину;
- **Амбалажа** јесте производ направљен од материјала различитих својстава, који служи за смештај, чување, руковање, испоруку, представљање робе и заштиту њене садржине, а укључује и предмете који се користе као помоћна средства за паковање, умотавање, везивање, непропусно затварање, припрему за отпрему и означавање робе. Амбалажа може бити:
 - примарна амбалажа као најмања амбалажна јединица у којој се производ продаје коначном купцу;
 - секундарна амбалажа као амбалажна јединица која садржи више производа у примарној амбалажи са наменом да на продајном месту омогући груписање одређеног броја јединица за продају, без обзира да ли се продаје крајњем кориснику или се користи за снабдевање на продајним местима. Ова амбалажа се може уклонити са производа без утицаја на његове карактеристике;
 - терцијарна (транспортна) амбалажа намењена за безбедан транспорт и руковање производа у примарној или секундарној амбалажи. Ова амбалажа не обухвата контејнере за друмски, железнички, водни или ваздушни транспорт;
- **Амбалажни отпад** јесте свака амбалажа или амбалажни материјал који не може да се искористи у првобитне сврхе, изузев остатака насталих у процесу производње;
- **Комунални амбалажни отпад** јесте отпад од примарне и секундарне амбалаже који настаје као отпад у домаћинствима (кућни отпад) или у индустрији, занатским делатностима, услужним или другим делатностима (комерцијални отпад), а који је сличан отпаду из домаћинства у погледу његове природе или састава и сакупља се са одређене територијалне целине, у складу са законом;
- **Амбалажни отпад** који није комунални отпад је отпад од примарне, секундарне или терцијарне амбалаже који настаје као отпад у процесу производње, малопродаје, услужним и другим делатностима који није сакупљен кроз систем сакупљања који организује јавно комунално предузеће, односно друго правно лице или предузетник;
- **Превенција** обухвата мере предузете пре него што супстанца, материјал или производ постане отпад, којима се смањују количине отпада, укључујући поновну употребу производа или продужење животног циклуса производа или штетних утицаја произведеног отпада на животну средину и здравље људи или садржај штетних супстанци у материјалима и производима;

- **Припрема** за поновну употребу отпада јесу операције поновног искоришћења отпада које се односе на проверу, чишћење или поправку којима се производи или делови тих производа који су постали отпад, припремају тако да могу бити поновно употребљени, без било какве друге претходне обраде;
- **Поновно искоришћење** отпада је свака операција чији је главни резултат употреба отпада у корисне сврхе када отпад замењује друге материјале које би иначе требало употребити за ту сврху или отпад који се припрема како би испунио ту сврху, у постројењу или шире у привредним делатностима;
- **Одрживи** развој јесте развој који се одвија на начин да, у задовољењу садашњих потреба, нема компромиса са могућношћу да будуће генерације задовоље своје потребе.
- **Одрживо** управљање отпадом је поступање са отпадом које не угрожава животну средину и здравље људи, социјално је и економски прихватљиво.

2.3.2 *Врсте и класификација отпада*

Да би се приступило правилном разврставању и сакупљању отпада и да би се одабрали поступци или методе одлагања или поновног искоришћења отпада, отпад се мора идентификовати и класификовати према члановима 7 и 8 Закона о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 – др. закон).

Врсте отпада

Врсте отпада према месту настанка су:

1. комунални отпад (кућни отпад);
2. комерцијални отпад;
3. индустријски отпад.

Отпад, у зависности од опасних карактеристика које утичу на здравље људи и животну средину, може бити:

1. инертни;
2. неопасан;
3. опасан.

Класификација отпада

Отпад се разврстава према каталогу отпада у складу са Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС“, бр. 56/2010, 93/2019 и 39/2021). Каталог отпада је збирна листа неопасног и опасног отпада према месту настанка, пореклу и према предвиђеном начину поступања. Опасан отпад се класификује према пореклу, карактеристикама и саставу које га чине опасним. У каталогу отпада, опасан отпад означен је звездицом (*) која се ставља после индексног броја.

Власник отпада, односно оператер, дужан је да класификује отпад на прописан начин, у складу са Закона о управљању отпадом.

Ради утврђивања састава и опасних карактеристика отпада неопходно је извршити испитивање опасног отпада, као и отпада који према пореклу, саставу и карактеристикама може бити опасан отпад. Министар надлежан за послове заштите животне средине прописује:

1. каталог отпада;
2. листу категорија отпада (Q листа);
3. листу категорија опасног отпада према пореклу и саставу (Y листа);
4. листу опасних карактеристика отпада (H листа);
5. листу компоненти отпада због којих се отпад сматра опасним (S листа);
6. граничне вредности концентрације опасних компоненти у отпаду на основу којих се одређују карактеристике отпада;
7. листу поступака и метода одлагања и поновног искоришћења отпада (D листа и R листа);
8. врсте, садржину и образац извештаја о испитивању отпада;
9. врсте параметара за одређивање физичко-хемијских особина опасног отпада намењеног за физичко-хемијски третман;
10. врсте параметара за испитивање отпада за потребе термичког третмана;
11. врсте параметара за испитивање отпада и испитивање елуата намењеног одлагању и
12. начин и поступак класификације отпада.

2.3.3 *Мере превенције стварања отпада, посебно опасног отпада*

Према Закону о управљању отпадом превенција обухвата мере предузете пре него што супстанца, материјал или производ постане отпад, којима се смањују количине отпада, укључујући поновну употребу производа или продужење животног циклуса производа или штетних утицаја произведеног отпада на животну средину и здравље људи или садржај штетних супстанци у материјалима и производима. Превенција настајања отпада и минимизација настајања отпада су у врху пирамиде хијерархије управљања отпадом и представљају најважније циљеве планирања управљања отпадом.

Хијерархија управљања отпадом представља редослед приоритета у пракси управљања отпадом:

- 1) Превенција стварања отпада и редукција, односно смањење коришћења ресурса и смањење количина и/или опасних карактеристика насталог отпада;
- 2) Поновна употреба, односно поновно искоришћење производа за исту или другу намену;
- 3) Рециклажа, односно третман отпада ради добијања сировине за производњу истог или другог производа;
- 4) Искоришћење, односно коришћење вредности отпада (компостирање, спаљивање уз искоришћење енергије и др.) и
- 5) Одлагање отпада депоновањем или спаљивање без искоришћења енергије, ако не постоји одговарајуће решење.

Смањење настајања отпада

Концепт хијерархије управљања отпадом указује да је смањење настајања отпада најповољније решење за животну средину. Овај начин управљања отпадом нарочито је значајан, јер се смањују директни трошкови (кроз ефикасније коришћење ресурса) и индиректни трошкови пословања (мањи трошкови манипулације, транспорта, третмана, збрињавања насталог отпада). За разлику од других опција у хијерархији управљања отпадом, смањење настајања отпада није опција која се може одабрати у недостатку других. О смањењу количине отпада мора се размишљати приликом доношења одлука о коришћењу ресурса. Опција смањења настајања отпада мора бити осмишљена кроз целокупни животни циклус производа, тј. већ у фази пројектовања, преко израде, паковања, до транспорта и пласмана производа. Потрошачи, такође, треба активно да учествују у редукцији отпада куповином производа са мање амбалаже. Влада треба да буде носилац политике редукције отпада.

Поновна употреба

Поновном употребом производа постиже се:

- смањење трошкова за произвођаче и потрошаче;
- уштеде у енергији и сировинама;
- смањење трошкова одлагања.

За поновну употребу посебно је погодна повратна амбалажа. Пажљивим руковањем и издвајањем коришћене, амбалажа се може враћати добављачу и поново користити. На овај начин би се смањиле количине неопасног и опасног отпада.

Неки производи су специфично дизајнирани да буду коришћени више пута. Увођењем прописа о амбалажи у ЕУ, постоји подстицај да произвођачи размотре примену амбалаже за вишеструку употребу. У другим случајевима, производи се могу прерадити за исте или сличне намене. Постоје добри разлози за поновну употребу производа, с обзиром да се тиме постиже: смањење трошкова за произвођаче и потрошаче, уштеде у енергији и сировинама и смањење трошкова одлагања.

Рециклажа

Рециклажом се остварују изузетно значајни технички, еколошки и економски ефекти. Свакако најзначајнији од њих су драстично смањење количина индустријског и комуналног отпада који се морају одложити на депоније, чиме се век коришћења депонија продужава и значајно успорава процес исцрпљивања природних ресурса и смањују емисије гасова из депонија.

Да би се отпад рециклирао на најекономичнији начин изузетно је важно разврставање отпада на месту настајања. Примарним разврставањем знатно се смањују трошкови и повећава обим отпада који се може рециклирати.

Физичко-хемијски третман

Физичко-хемијски третман отпада обухвата: неутрализацију, минерализацију, солидификацију, оксидацију, редукцију, адсорпцију, дестилацију, јонске измене, реверсне осмозе и друге физичко-хемијске и хемијске процесе којима се смањују опасне

карактеристике отпада. Солидификација је термин који се користи за широк опсег третмана који мењају физичко-хемијске особине отпада са циљем да се учине погодним за одлагање на депонију. Солидификација се примењује за третман течног отпада и муљева који садрже тешке метале и опасан отпад.

Одлагање отпада на депоније

Ако ни једна од претходних опција не даје одговарајуће решење, отпад треба одложити на депонију. Одлагање отпада на депоније је неизбежно у свакој изабраној опцији третмана, јер скоро увек постоји један део отпада који се мора одложити. На депонијама се одлажу одређени типови отпада за које је депонија пројектована. Постоје три типа депонија за одлагање отпада:

- депоније за одлагање неопасног отпада;
- депоније за одлагање инертног отпада и
- депоније за одлагање опасног отпада.

За одлагање неопасног отпада користе се тзв. санитарне депоније које представљају санитарно-технички уређен простор на коме се одлаже отпад који као материјал настаје на јавним површинама, у домаћинствима, у процесу производње, односно рада, у промету или употреби, а који нема својства опасних материја и не може се прерађивати односно рационално користити као индустријска сировина или енергетско гориво.

Депоније намењене за одлагање опасног отпада пројектују се са посебним техничким захтевима. Опасан отпад који се одлаже на оваквим депонијама мора бити претходно третиран у складу са прописима.

3 Опис локације

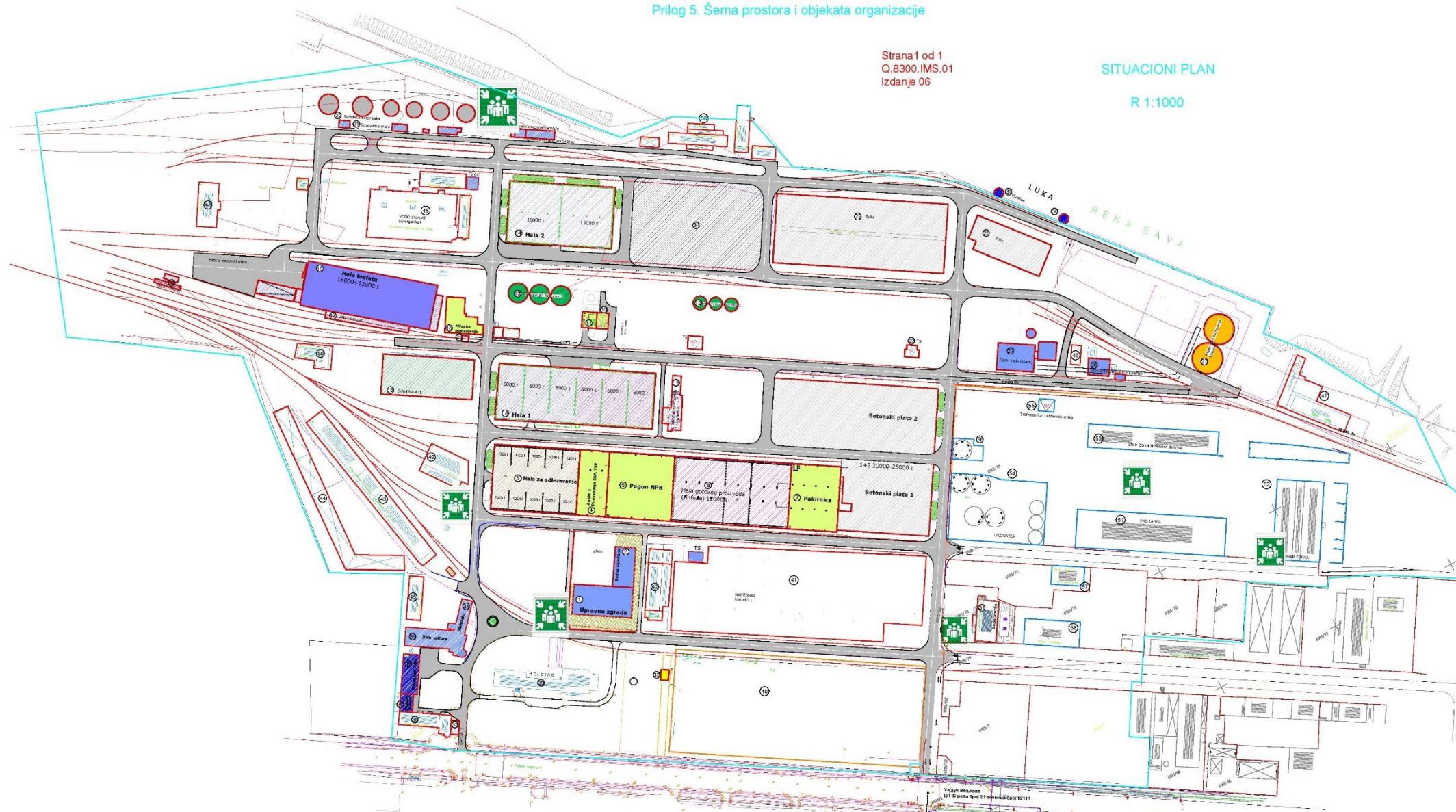
3.1 Опис локације

Предузеће „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац налази се у Шапцу на к.п. бр. 6915/35 КО Шабац, а цевоводи и цевни мост прелазе преко к.п. бр. 6915/36, 6915/37, 6915/68 КО Шабац (Слика 1). Све парцеле налазе се у границама некадашње Хемијске индустрије „Зорка“ Шабац. Локација се простире у оквиру индустријске зоне Зорка - Радна зона Исток, на обали реке Саве која се налази на северној граници комплекса, а западно и јужно је град Шабац, док се на источној страни наставља индустријска зона. Најближи објекти становања се налазе на око 500 m од фабричког комплекса. Слика 2 представља ситуацију „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“.

У оквиру фабрике „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац, постоји огранак Есо Lager d.o.o. на чијој локацији је организовано складиштење опасног и неопасног отпада. Есо Lager поседује дозволу за управљање отпадом и то: за сакупљање, за складиштење 10 t/дневно опасног отпада, 50 t/дневно неопасног отпада и за механички третман 70 t/дневно неопасног отпада. Есо Lager није у обухвату овог ПУО и није предмет IPPC дозволе.

Слика 1 Микролокација „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“
(извор: Google Earth)

LEGENDA

1. Upravna zgrada
2. Radna zajednica
3. Hala za odležavanje
4. Aneks 2 Proizvodnja SSP, TSP7
5. Pogon NPK
6. Hala gotovog proizvoda (rinfuze)
7. Pakirnica
8. Skladište 1
9. Skladište pomoćnih hemikalija
10. Kompresor i demi voda
11. Kotlarnica
12. Rezervoari fosforne 1
13. Rezervoari fosforne 2
14. Skladište 2
15. Hala KCL
16. Hala fosfata
17. Istovarni deo
18. Mlinsko postrojenje
19. Silos mlevenog fosfata
20. Vaga transport
21. Istakalište sfera
22. Skladište amonijaka
23. Trafo stanica-2kom
24. Zorka Obojena metalurgija
25. Demi voda (stara) u rekonstrukciji
26. Istakalište sumporne kiseline
27. Rezervoari sumporne kiseline
28. Boks - Elixir Group
29. Boks - Elixir Group
30. Dizalice
31. Laboratorija
32. Gas
33. Portirnica
34. Biblioteka
35. Dom kulture
36. Vatrogasni dom
37. Poslovni prostor
38. Elixir Zorka - kancelarije Exa
39. Zorka Holding
40. Elixir Group
41. Betonski plato - Elixir Zorka
42. Objekat "Nepokretno kulturno dobro"
43. Elixir Zorka - EXA pogon
44. Objekat za rekonstrukciju
45. Elixir Zorka - Transport
46. Suvlasnički objekti
47. Elixir Zorka Mineralna đubriva
48. Elixir Zorka Energetika - vodozahvat
49. Elixir Zorka - Ložionica
50. Elixir Zorka - kancelarije željeznice
51. EKO Lager
52. Eko Lager Zorka
53. Elixir Zorka Mineralna đubriva
54. Lužionica
55. TS Pržionica Cinka
56. Objekat van upotrebe
57. Objekat van upotrebe
58. Nova kotlana

NISU U OBUHVATU IMS-a :
objekti pod rednim brojem :
51;52;53;54;55;56;57;58

Слика 2 Ситуација „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“

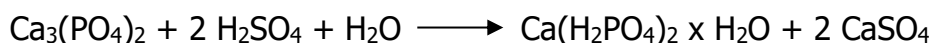
3.2 Опис делатности

Предузеће „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац поседује постројења за производњу комплексних минералних гранулованих висококонцентрованих ђубрива. Састоји се од секције за производњу јединичног суперфосфата (SSP) и троструког суперфосфата (TSP) по „DRUM DEN“ технологији, секције за реакцију, гранулисање, сушење и хлађење, односно за производњу и гранулисање фосфорних, NP, PK, NPK ђубрива, моноамонијум-фосфата (MAP), диамонијум-фосфата (DAP) и амонијум-сулфата (AS) која ради са класичном гранулационом петљом и уграђеним цевним реактором у гранулатор. Обе производне јединице су израђене по лиценци француске фирме Chemical & Fertilizer Industry holding - CFIh.

Постројење се састоји из две секције: за производњу SSP-а и TSP-а и јединице за производњу NPK ђубрива и гранулисање.

Јединица за производњу SSP-а и TSP-а састоји се од секције за млевање сировог фосфата и секције за производњу. Самлевени сирови фосфат допрема се до секције за реакцију где се у реактору меша са разблаженом сумпорном киселином за производњу SSP-а, односно са фосфорном киселином за производњу TSP-а.

У реактору се одвија следећа хемијска реакција:

Настали отпадни гасови пре испуштања у атмосферу пречишћавају се у циклону, потом у вентури скрубери у Секцији за пречишћавање ваздуха. Систем за испирање отпадних гасова је веома ефикасан и задовољава прописане вредности загађујућих материја у пречишћеном отпадном гасу према прописима Републике Србије који су усаглашени са Европским стандардима. Процесна отпадна вода (скуберска течност) од испирања отпадних гасова поново се искоришћава, рециркулише у производном процесу. Тако да постројење нема третман процесних отпадних вода. Као скруберска течност за третман отпадних гасова користе се и отпадни разблажени раствор киселина и база. Отпадни раствори потичу од прања вагона (врши се чистом водом под притиском од стране овлашћених фирми које поседују одговарајућу опрему и дозволу за ове активности) којима се врши транспорт течних сировина (сумпорна киселина, фосфорна киселина, амонијак) Према Правилнику о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС“, бр. 56/2010, 93/2019 и 39/2021) карактеришу се као опасан отпад (06 01 01* сумпорна и сумпораста киселина 06 01 04* фосфорна и фосфораста киселина, 06 01 05* азотна и азотаста киселина, 6 02 03* амонијум хидроксид, 10 01 09* сумпорна киселина, 16 03 03* неоргански отпади који садрже опасне супстанце, 16 05 07* одбачене неорганске хемикалије које се састоје или садрже опасне супстанце). Отпадни раствори ће бити складиштени у постојећем резервоару технолошке ознаке 582 запремине 2.700 m³ (резервоар је коришћен за складиштење фосфорне киселине, опремљен је танкваном и може да се врши утакање из цистерне) и постојећим резервоарима 265 A/B/C запремине сваки по 600 m³ (резервоари су коришћени за складиштење фосфорне киселине, опремљени су танкваном и може да се врши утакање из цистерне). Такође, биће складиштени на локацији Есо Lager-а, у количини од 1.500 t/год.

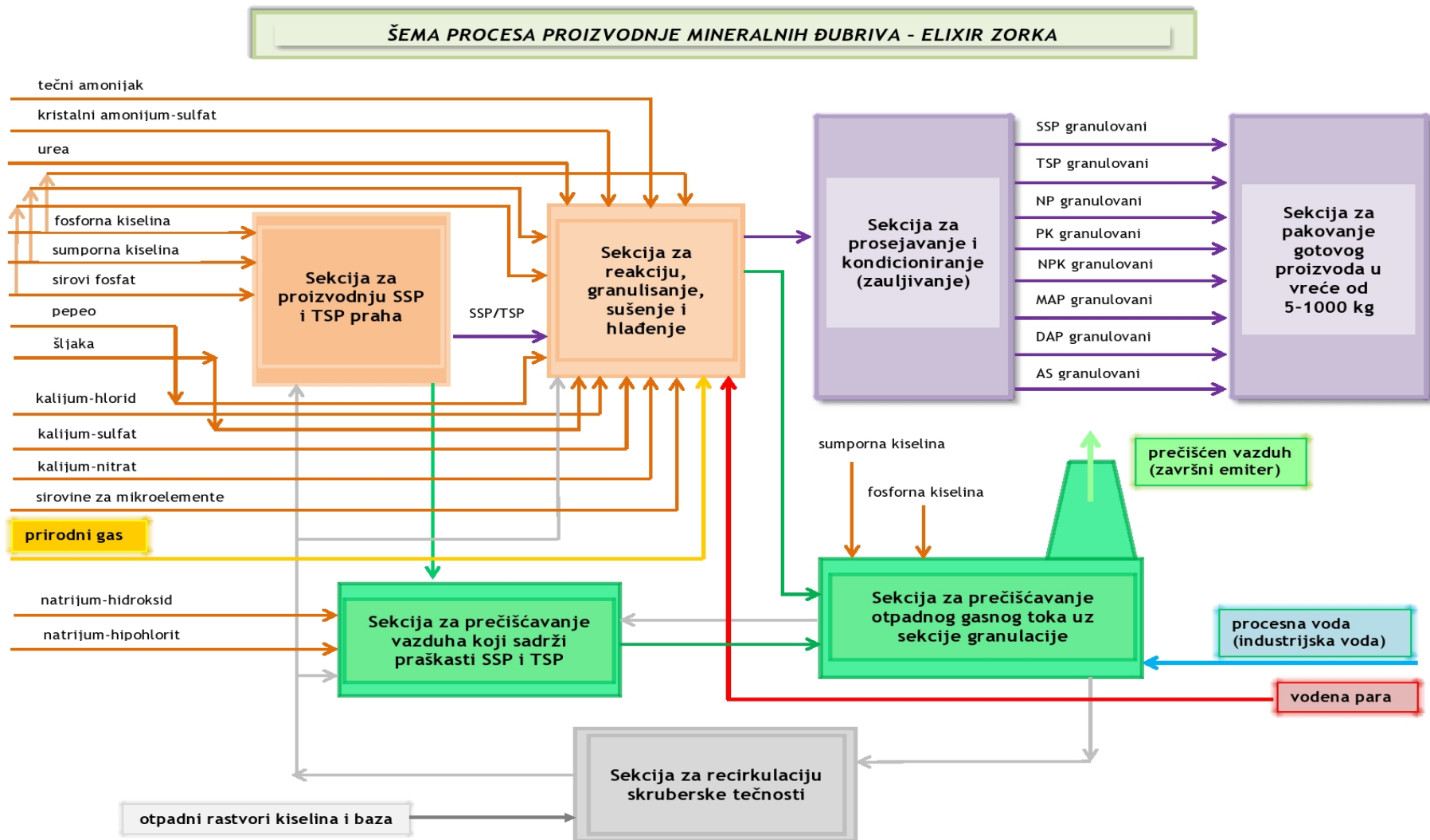
При хемијској реакцији ослобађа се велика количина топлоте што условљава губитак извесне количине воде која преко димњака испари у атмосферу. Ради смањења емисије

загађујућих материја у ваздух и визуелног ефекта отпадних гасова (перјаница) инсталиран је демистер/филтер за уклањање магле.

Произведени јединични суперфосфат, односно троструки суперфосфат се у облику праха, након одлежавања на складишту, уводи у јединицу за гранулисање где се производи грануловани SSP и TSP. Након сушења, хлађења и кондиционирања гранула врши се паковање и отпремање на тржиште. Производ може да се испоручује и у ринфузном облику.

У јединици за производњу и гранулисање, која је опремљена цевним реактором , производе се фосфорна, NP, PK, NPK ђубрива, моноамонијум-фосфат (MAP), диамонијум-фосфат (DAP) и амонијум-сулфат (AS). У производном процесу НПК ђубрива предвиђено је поновно искоришћење пепела и шљаке пореклом од термичког третмана канализационог муља, као алтернативна фосфорна компонента за производњу ђубрива. Пепео и шљака из постројења за термички третман канализационог муља пречишћени су од тешких метала и садрже од 12 % до 20 % P_2O_5 . Према Правилнику о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС“, бр. 56/2010, 93/2019 и 39/2021) пепео и шљака од термичког третмана канализационог муља карактеришу се као неопасан отпад индексних бројева: 19 01 12 - шљака другачија од оне наведене у 19 01 11*; 19 01 14 - летећи пепео другачији од оног наведеног у 19 01 13*; 19 01 16 – прашина из котла другачија од оне наведене у 19 01 15*. Ова сировина увози се као неопасан отпад и биће складиштена у складишту сировог фосфата (капацитет 30.000 t) на локацији фабрике минералних ђубрива, а по добијању дозволе за управљање отпадом за фабрику и у складишту на локацији Eco Lager-a; капацитет постоји за 1.000 t/год складиштења у боксовима испред објекта складишта .

Слика 3 приказује технолошку шему процеса производње минералних ђубрива.

Слика 3 Технолошка шема процеса производње минералних ђубрива

3.3 Одговорно лице за управљање отпадом

Предузеће „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац именовало је одговорно лице за управљање отпадом, Наташу Матић.

Обавезе лица одговорног за управљање отпадом

У складу са чланом 26. Став 1. Тачка 9. Закона о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 - др. закон), обавеза сваког произвођача отпада је да одреди лице одговорно за управљање отпадом. Лице одговорно за управљање отпадом дужно је да:

- организује и врши надзор над пословима управљања отпадом,
- учествује у изради нацрта Плана управљања отпадом,
- обезбеди примену начела хијерархије управљања отпадом,
- обезбеди одвојено сакупљање отпада, према врсти, а у складу са потребом будућег третмана отпада,
- обезбеди складиштење отпада на безбедан начин, односно на начин који не нарушава здравље људи и животну средину, у складу са важећим прописима и стандардима,
- организује предају отпада привредном друштву или другом правном лицу овлашћеном за сакупљање односно управљање отпадом,
- води евиденцију о отпаду који настаје, који се предаје или одлаже;
- омогући надлежном инспектору контролу над локацијама, објектима, постројењима и документацијом,
- предлаже мере превенције, смањења, поновног искоришћења и рециклаже отпада,
- прати спровођење закона и других прописа о управљању отпадом,
- сачињава потребне извештаје и доставља их надлежним органима и организацијама, у складу са законом и
- обавља и друге послове везане за управљању отпадом.

4 Постојећа пракса управљања отпадом

4.1 Отпад који настаје у процесу рада (врсте, састав и количина отпада)

За време редовног рада генеришу се следеће врсте чврстог отпада:

- Комунални отпад који настаје као резултат боравка запослених;
- Амбалажа од сировина и лабораторијских хемикалија;
- Отпад настао у процесу производње и одржавања опреме;
- Отпадна пластика и дрво настали у погону паковања;
- Отпад који потиче од замене истрошених резервних делова машина;
- Отпад у виду запрљаних крпа, апсорбента у случају акцидентног изливања опасних течности;
- Отпад који се генерише на магнетном сепаратору;
- Филтерске испуне из филтер преса;
- Филтерске вреће из филтера;
- Поломљене дрвене палете;
- Стреч фолије и фолије за џакове и
- Талог и муљ из сепаратора масти и уља.

Испитивање и карактеризација отпада, према члану 8. Закона о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 – др. закон) врши се само за опасан отпад и онај који по свом пореклу, саставу и карактеристикама може бити опасан.

Сагледавањем технолошког процеса и материјала који се користе у процесу, идентификоване врсте отпада које се генеришу на предметној локацији дате су у Табела 1. Према важећем Каталогу отпада, то су:

Табела 1 Врсте отпада које се генеришу на предметној локацији

ИНДЕКСНИ БРОЈ	ВРСТА ОТПАДА
ОПАСАН ОТПАД	
08 03 17*	Отпадни тонер за штампање који садржи опасне супстанце
12 01 12*	Потрошени восак и масти
13 02 06*	Синтетичка моторна уља, уља за мењаче и подмазивање
13 08 99*	Отпади који нису другачије специфицирани
15 01 10*	Амбалажа која садржи остатке опасних супстанци или је контаминирана опасним супстанцама
16 02 15*	Опасне компоненте уклоњене из одбачене опреме
16 06 01*	Оловне батерије
20 01 21*	Флуоресцентне цеви и други отпад који садржи живу
НЕОПАСАН ОТПАД	
15 01 01	Папирна и картонска амбалажа
15 01 02	Пластична амбалажа
15 01 03	Дрвена амбалажа

ИНДЕКСНИ БРОЈ	ВРСТА ОТПАДА
15 02 03	Апсорбенти, филтерски материјали, крпе за брисање и заштитна одећа другачија од оних наведених у 15 02 02
16 01 03	Отпадне гуме
17 01 01	Бетон
17 01 02	Цигле
17 02 01	Дрво
17 04 01	Бакар, бронза и месинг
17 04 03	Олово
17 04 05	Гвожђе и челик
17 04 07	Мешани метали
17 04 11	Каблови другачији од оних наведених у 17 04 10
17 09 04	Мешани отпад од грађења и рушења другачији од оних наведених у 17 09 01, 17 09 02 и 17 09 03
20 01 01	Папир и картон
20 03 01	Мешани комунални отпад

4.2 Поступци и начини раздвајања различитих врста отпада, посебно опасног и отпада који ће се поново користити, ради смањења количине отпада за одлагање

Дужности и одговорности произвођача отпада дефинисане су Чланом 26. Закона о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 – др. закон). Поступање са отпадним токовима који настају на предметној локацији приказано је у наставку. Већи део отпада који настаје на предметној локацији предаје се овлашћеном оператеру у оквиру Elixir Zorka, огранак Eco Lager. Пријем отпада спроводи се у складу са упутством за пријем отпада којим је утврђен поступак, активности, начин спровођења и одговорности у процесу пријема опасног и неопасног отпада од 25.11.2021. шифра U.8300.IMS.02, издање 03. Поступак складиштења опасног и неопасног отпада и третман неопасног отпада у оквиру Elixir Zorka, огранак Eco Lager утврђен је процедуром од 25.11.2021. год., шифра P.8300.IMS.01, издање 02 и примењује се у огранку Eco Lager.

Неопасан отпад (папир, картон, отпадни лим, честице ферометала које се генеришу на магнетном сепаратору, замењени делови опреме итд.) предаје се овлашћеним оператерима. Празна амбалажа, чува се на за то одређеном месту до момента предаје овлашћеном оператеру. Неопасан отпад складишти се у привременом складишту неопасног отпада. Амбалажа од сировина дефинисана је као повратна у уговору са добављачем сировина или са овлашћеним оператером. Дрво и дрвена амбалажа (оштећене дрвене палете итд.) чувају се на за то одређеном месту до момента предаје овлашћеном оператеру (ова врста отпада се складишти у складишту неопасног отпада).

Отпадне вреће (пластика), као и стреч фолије (који нису контаминирани опасним материјама) настају у секцији паковања. Дрвене палете које су неисправне или поломљене присутне су у овом делу производног погона, као и у складиштима. Примењује се примарна селекција и предаја овлашћеном оператеру или добављачу амбалаже.

Отпадни материјал из производног процеса (рецикл), односно отпадна прашина настала након завршног просејавања гранула и евентуално просути материјал по погону (са тракастих транспортера, пресипних места са једног тракастог транспортера на други, сита, млинова, елеватора), као и прашине прикупљене филтрацијом ваздуха у врећастим филтерима поново се употребљава. Сва покупљена прашина се враћа системом транспортера у систем, односно на гранулацију.

Опасан отпад који настаје у производњи (приликом одржавања: отпадна уља, пуцвал, филтер вреће и испуне, електронски,...) чуваће се у специјалним посудама, херметички затворен и предаваће се овлашћеном оператеру за опасан отпад. Опасан отпад се привремено складишти у складишту опасног отпада Eco Lager, осим електронског отпада.

Отпад који потиче од замене истрошених резервних делова машина, предаје се овлашћеном оператеру са којим постоји склопљен уговор. Отпад који се генерише на магнетном сепаратору, поседује вредност секундарне сировине и предаваће се овлашћеном оператеру.

Празна амбалажа у којој су биле опасне материје је опасан отпад који се привремено складишти у складишту опасног отпада Eco Lager до момента предаје овлашћеном оператеру који поседује дозволу за сакупљање и третман ове врсте опасног отпада.

Као последица третмана замуљених и зауљених вода у таложнику и сепаратору уља и масти, издвајају се отпадни муљев и остаци који се сакупљају у метална челична бурад од 200 l и предаваће се овлашћеном оператеру за ову врсту опасног отпада.

Апсорбенти, материјали за филтере (замене филтерске испуне филтер пресе, замене филтерске вреће врећастих филтера, укључујући филтере за уље, који нису другачије специфицирани), крпе и одећа, који су контаминирани опасним супстанцама чуваће се у специјалним херметички затвореним посудама и предаваће се овлашћеном оператеру за опасан отпад. Ова врста опасног отпада се привремено складишти у складишту опасног отпада. Рабљена моторна уља, уља за мењаче и подмазивање чуваће се у херметички затвореним металним бурадима од 200 l и предаваће се овлашћеном оператеру за ову врсту опасног отпада. До момента предаје ова врста опасног отпада привремено се складишти у складишту опасног отпада Eco Lager.

Последица оштећене амбалаже у којој се допремају уља и мазива је проливање уља током истовара, пријема и складиштења. Могући акцидент је локалног карактера. Може настати искључиво као последица оштећења амбалаже при манипулацији. У случају акцидента мањег обима врши се сорпција упијајућим материјама, посипањем суве упијајуће материје која може бити:

- Сунђераста синтетичка материја;
- Дрвена струготина;
- Природни минерални порозни материјал (песак, зеолити, туфови итд.).

Уколико се процени да је обим истицања ускладиштеног материјала такав да је потребно изоловати одређену површину или спречити кретање у неком правцу, постављају се упијајуће бране. Овако изолована површина посипа се упијајућим материјама које се након сорпције купе и одлажу у припремљену бурад одговарајућег квалитета као опасан отпад. Опасан отпад који настаје санирањем акцидента прослеђује се акредитованим лабораторијама на анализу. На основу добијеног извештаја опасан отпад се адекватно пакује у металну бурад од 200 l која се затвара, обележава и предаје овлашћеном оператеру. До момента предаје ова врста опасног отпада се привремено складишти у складишту опасног отпада.

Отпад који садржи машинска уља и мазива, не потиче од посебне фазе у технолошком процесу, већ настаје приликом одвијања операција подмазивања машина и постројења, током прераде и одржавања. Отпадно уље настаје приликом ремонта уређаја, тј. коришћено уље у редукторима и за подмазивање клизних и окретних делова машина и уређаја, као и приликом редовног одржавања фабричког возног парка. У случају просипања мазута и у случају чишћења и одржавања резервоара мазута, просути мазут и остатак од чишћења се прикупља у металну бурад од 200 l која се херметички затвара, обележава и предаје овлашћеном оператеру. До момента предаје ова врста опасног отпада се привремено складишти у складишту опасног отпада.

Чврст зауљен отпад представља пучвал са остацима машинског уља који се генерише у току машинских радова у радионици, на одржавању у сектору транспорта, као и током одржавања машина и постројења. Такође, приликом замене филтера и филтерских испуна генерише се ова врста отпада. Примењиваће се поступак примарне селекције и

предаје овлашћеном оператеру. С обзиром на то да је опрема нова производиће знатно мању количину отпадних машинских уља и мазива. Примарна селекција на месту настанка и предаја овлашћеном оператеру се примењује, а таква пракса ће бити и убудуће.

Отпадне гуме настају приликом замене делова приликом сервиса и одржавања. Првенствено, у ову категорију су разврстана транспортна возила и њихови делови од секције истовара сировина до коначног транспорта готовог производа на складиште и даље отпреме. У току периода реконструкције биће генерисана већа количина ове врсте отпада и примењиваће се поступак примарне селекција и предаје овлашћеном оператеру Eco Lager.

Отпади од електричне и електронске опреме, без обзира да ли је реч о опасном или неопасном отпаду, представљају расходоване и застареле компјутере, мониторе, старе лабораторијске уређаје и разне друге мерне уређаје ван употребе. Каблови потичу из активности одржавања електро опреме, уградње и демонтаже електричних постројења или као део расходоване и електронске опреме. Остале компоненте су делови компјутера који немају карактер опасног отпада.

Отпадне флуоресцентне цеви које садрже живу одвојено се сакупљају, одлажу се у посебно складиште и предају се овлашћеном оператеру. За сакупљање отпадних флуоресцентних цеви које садрже живу користе се одговарајуће непропусне и затворене посуде које носе ознаку индексног броја отпадних флуоресцентних цеви које садрже живу.

Место генерисања оловних батерија су путничка и теретна возила, радне машине (виљушкари) и сл. Истрошене батерије и акумулатори који су настали обављањем делатности сакупљају се, разврставају, класификују, у складу са Законом и чувају се до предаје лицу које врши сакупљање и/или лицу које врши даље збрињавање.

Грађевински отпад и отпад од рушења (демолирања) потиче од грађевинских радова током одржавања, као и од инвестиционих радова. Отпад се привремено задржава на локацији у време трајања радова, а даље транспортује на локацију коју је одредила локална самоуправа.

Отпад који садржи метале (гвожђе, челик, алуминијум, обојена и необојена струготина, ситни гвоздени делови и сл.), као и изолациони материјали потичу из активности одржавања и расходовања машина, као и инвестиционих радова. Могу потицати из производног дела као и из радионица које сервисирају машине, делове постројења и возни парк. Транспортује се на локацију индустријске депоније коју је одредила локална самоуправа.

Мешани комунални отпад настаје као остатак од исхране радника у радничком ресторану, као отпад из канцеларија (папири), пластичне чаше из аутомата за воду, кафу и сл. Такође, присутни су текстилни или гумени предмети који представљају искоришћену личну заштитну опрему.

У оквиру „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац, огранак Eco Lager организовано је складиште опасног и неопасног отпада. Eco Lager поседује дозволу за управљање отпадом за складиштење 10 t/дневно опасног отпада, 50 t/дневно неопасног отпада и за механички третман 70 t/дневно неопасног отпада. Eco Lager није у обухвату овог ПУО и није предмет IPPC дозволе.

4.3 Начин складиштења, третмана и одлагања отпада

Сав отпад из процеса производње привремено се одлаже на к. п. бр. 6915/68 на за то предвиђеном привременом складишту неопасног и опасног отпада, прописно обележеном и заштићеном од атмосферских вода. Отпад је посебно раздвојен на комунални отпад, индустријски неопасан и опасан отпад и отпадну амбалажу.

Комунални отпад се одлаже у адекватном затвореном металном контејнеру који се празни од стране надлежног предузећа ЈКП „Стари град“ из Шапца. Остале врсте чврстог отпада се привремено складиште у складу са прописом до предаје овлашћеном оператеру према потписаним уговорима и уз обавезно вођење евиденције о кретању отпада.

Чврсте и течне отпадне материје, које настају из паковања и других пратећих технолошких целина, од одржавања опреме и инсталација, унутрашњег транспорта, као последица пречишћавања зауљених атмосферских вода, затим чврст отпад који настаје као последица боравка запослених који има карактер комуналног отпада, ће бити одлагане у адекватне затворене посуде и привремено складиштене по врстама на тачно одређеном простору у складишту за привремено складиштење неопасног и опасног отпада.

Привремено складиште отпада је димензија $\approx 5 \times 10$ m, висина надстрешнице 4 m (Слика 4). Око објекта је предвиђен кружни ток саобраћајних површина са потребним платоима тако да буде омогућен приступ и са бочних и са подужних страна целом дужином надстрешнице. За кретање и манипулисање унутар објекта, предвиђен је приступ 2,6 - 5,5 m у зависности од врсте отпада и врсте виљушара. Већи део површине под надстрешницом намењен је за неопасан отпад (око 75 %), а мањи део површине (25 %) за привремено складиштење опасног отпада. Такође, у оквиру привременог складишта предвиђен је и отворени плато за привремено складиштење неопасног отпада.

Складиште је пројектовано према прописима Републике Србије, као и препорукама BREF документа (*BAT conclusions for waste treatment, under Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council, 2018* и *Reference Document on Best Available Techniques for the Waste Treatments, 2018*).

Слика 4 Изглед привременог складишта отпада

Према препорукама „добре праксе складиштења“, складиште је потребно пројектовати уз примену следећих мера:

- Отпад треба да буде заштићен од атмосферских утицаја;
- Под треба да је водонепропусан, изведен кисело отпоран премаз;
- Под складишта да има нагиб 1-3 % и прихватну подземни резервоар запремине 200 l течног отпада или да постоји обједињен прихватни суд од нерђајућег челика;
- Да је један зид пожарно доступан са спољне стране;
- Да је недоступан неовлашћеним лицима и да има прецизне процедуре за складиште у време када нема надзора (викенд или празници);
- Да је лоцирано складиште далеко од водотокова (атмосферска или санитарна мрежа);
- Наведен максималан капацитет складишта који не сме бити премашен;
- Обезбеђена дренажа складишта водећи рачуна да некомпатибилни отпад никада не дође у контакт;
- Обезбеђена приступачност за транспорт водећи рачуна да се један контејнер никада не ослања на други;
- Пажљиво одабране посуде за складиштење, узимајући у обзир врсту и количину отпада, температуру самопаљења;
- Неопходно је водити рачуна да хемикалије осетљиве на светлост и топлоту буду заштићене;

- Користити наткривене површине отворене са једне стране;
- Складиштити бурад највише у 2 реда, тако да се на једну палету можете ставити 4 бурета и још један такав ред, тако да је у сваком тренутку могућа контрола са свих страна.

Табела 2 приказује врсте отпада и посуде за привремено одлагање преузимања и одвожења од стране ЈКП „Стари Град“ Шабац.

Табела 2 Врсте отпада, места за одлагање и збрињавање отпада

Врста отпада	Посуде	Пут за третман/одлагање
Мешани комунални отпад		ЈКП Стари град одвози на трансфер станицу и даље на регионалну депонију „Срем-Мачва“
Електронски отпад (Кертриџи, монитори, тастатуре, флуоресцентне сијалице које садрже живу и други уређаји за осветљење итд...)		Привремено складиштење и предаја овлашћеном оператеру уз документ о кретању отпада
Отпадне оловне батерије		Привремено складиштење и предаја овлашћеном оператеру уз документ о кретању отпада

Врста отпада	Посуде	Пут за третман/одлагање
Уља и зауљени отпад		Привремено складиштење у бурадима од 200 l смештеним у привременом складишту и предаја овлашћеном оператеру уз документ о кретању отпада
Контаминирана амбалажа и хемикалије са истеклим роком трајања		Привремено складиштење у бурадима од 200 l смештеним у привременом складишту и предаја овлашћеном оператеру уз документ о кретању отпада
Пластична амбалажа (цакови, стреч фолија)		Привремено складиштење у контејнере, пресовање и предаја овлашћеном оператеру уз документ о кретању отпада
Дрвена амбалажа (шкарт палете)		Привремено складиштење на платоу и продаја
Метални отпад (гвожђе, алуминијум, бакар и др.)		Привремено складиштење на платоу и продаја овлашћеном оператеру

Врста отпада	Посуде	Пут за третман/одлагање
Папир и картон (канцеларијски папир, картон од амбалаже)	 	Привремено складиштење и предаја овлашћеном оператеру уз документ о кретању отпада
Грађевински отпад		Привремено складиштење и предаја овлашћеном оператеру уз документ о кретању отпада

Технике за одржавање складишта:

Успостављање процедура свакодневне контроле привременог складишта, укључујући све посуде (бурад, контејнере,...) и саобраћајнице. У евиденцији забележити ако су се појавила оштећења, пропадање, цурење. У случају појаве, пријавити и даље спровести процедуру поправке.

Уколико неке врсте отпада пенушају у посуди, додати антипенушавац. Уколико се таложи муљ, уклањати га по потреби.

Складиштење отпада у течном стању врши се у посуди за складиштење са непропусним подземним резервоаром који може да прими целокупну количину отпада у случају удеса (процуривања), такође течни отпад складишти се на локацији Eco Lager-a.

У складу са Законом о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009 и 95/2018 - др. закон) произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац дужан је да, на захтев крајњег корисника, бесплатно преузме амбалажни отпад који није комунални отпад, а потиче од примарне амбалаже, уколико за такву амбалажу није прописан посебан начин преузимања и сакупљања (члан 18).

Уколико се карактеризацијом (врши се карактеризација само оне амбалаже у којој су биле опасне материје) утврди да је у питању неопасан отпад, са њом се поступа као са неопасним отпадом и она се може послати на рециклажу. Слика 5 приказује типове дозвољених паковања опасног отпада.

	
IBC контејнер	џамбо вреће
	
пластични UN бурићи за течности/ прашкасте материје	UN сертификовано метално буре од 200 l
НАПОМЕНА: уколико се складиштење врши у сертификованим UN металним бурадима - потребно је обратити пажњу на ознаку (у - обухвата прве три класе опасних карактеристика (запаљиве течности и сл.), а х ознака обухвата остале класе опасних материја)	

Слика 5 Типови дозвољених паковања за опасан отпад

Произвођач отпада може властити отпад вратити у производни процес или привремено складиштити на за то намењени простор унутар свог пословног комплекса најдуже годину дана од дана производње тог отпада. Ако не постоји могућност за поновну употребу или збрињавање властитог отпада у року од годину дана, произвођач отпада може тај отпад привремено складиштити најдуже 3 године од дана производње отпада.

Увођењем стандарда ISO 14001 израђена је процедура P.0000.EMS.01 према којој су дефинисани токови активности и делегиране одговорности.

4.3.1 *Опште обавезе произвођача отпада и обавезе лица одговорног за управљање отпадом у „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац*

На основу идентификованих токова отпада на предметној локацији, „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац власник је отпада све до предаје отпада овлашћеном лицу на даље поступање уз Документ о кретању отпада, за неопасан отпад, односно Документа о кретању опасног отпада, за опасан отпад.

Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 - др. закон), и подзаконска акта дефинишу, између осталог и опште одговорности и обавезе произвођача отпада (Табела 3).

Табела 3 Обавезе привредног друштва

Регулатива		Обавезе „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац	Члан
1. Опште обавезе произвођача отпада и казнене одредбе			
1.	Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/18 др. закон)	Именовање лица одговорног за управљање отпадом	Чл. 26, став 1, тачка 9
2.		Израда плана управљања отпадом, његово ажурирање сваке три године и обезбеђивање његовог спровођења (обавеза произвођача отпада који годишње производи више од 100 t неопасног отпада или више од 200 kg опасног отпада)	Члан 15, 26, 93 и 94
3.		Власник и/или други држалац отпада односно оператер је дужан да класификује отпад на прописан начин, у складу са овим законом	Члан 8, став 4
4.		Испитивање отпада у овлашћеним организацијама се врши ради класификације отпада за прекогранично кретање, третман и одлагање отпада; Карактеризација отпада врши се само за опасан отпад и за отпад који према пореклу, саставу и карактеристикама може бити опасан отпад (осим из домаћинства)	Члан 23
5.		Произвођач или увозник чији производ после употребе постаје опасан отпад дужан је да тај отпад преузме после употребе, без накнаде трошкова и са њима поступи у складу са законском регулативом	Члан 25, став 2
6.		Прибави извештај о испитивању отпада и обнавља у случају промене технологије, промене порекла сировине, других активности које би утицале на промену карактера отпада и чува извештај најмање пет година	Члан 26, став 1, тачка 2
7.		Обезбеди примене начела хијерархије управљања отпадом	Члан 26, став 1, тачка 4
8.		Сакупљање и складиштење отпада врши се одвојено, у складу са потребом будућег третмана и на начин који минимално утиче на здравље људи и животну средину	Члан 26, став 1, тачка 5, 6
9.		Преда отпад овлашћеном лицу за управљање отпадом	Члан 26, став 1, тачка 7
10.		Води евиденцију о отпаду који настаје, који се предаје или одлаже	Члан 26, став 1, тачка 8
11.		Отпад се складишти на местима која су технички опремљена за привремено чување отпада. Опасан отпад се не може привремено складиштити на локацији произвођача дуже од годину дана (осим ако законом није другачије одређено)	Члан 36
12.		Власник и/или други држалац отпада је одговоран за све трошкове управљања отпадом. Власништво и/или државина над отпадом престаје када следећи власник и/или други држалац преузме отпад и прими документ о кретању отпада	Члан 27, став 1 и 2
13.		Забрањено је мешати опасан отпад са комуналним отпадом	Члан 43, став 2

Регулатива		Обавезе „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац	Члан
14.		Забрањено је разблаживање опасног отпада ради испуштања у животну средину; Забрањено је мешање различитих категорија опасних отпада или мешање опасног отпада са неопасним отпадом, осим под надзором квалификованог лица и у поступку третмана опасног отпада	Члан 44, став 6, 8
15.		Произвођач, односно власник отпада мора да класификује отпад пре отпочињања кретања отпада	Члан 45, став 2
16.		Произвођач отпада дужан је да омогући надлежном инспектору контроле над локацијама, објектима, постројењима и документацијом	Члан 26, став 1, тачка 10
17.		На решење инспектора може се изјавити жалба министру у року од 15 дана од пријема решења	Члан 87, став 1, 2
1.1 Евиденција и извештавање			
1.	Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање („Сл. гласник РС“, бр. 7/2020 и 79/2021)	Вођење Дневне евиденције за сваку врсту отпада посебно, на прописаном обрасцу ДЕО 1, ДЕО 3 и ДЕО 5	Члан 2
2.		Достављање годишњег извештаја о отпаду на обрасцу ГИО 1, ГИО 3 и ГИО 5 Агенцији за заштиту животне средине. Рок 31. март за претходну годину	Члан 3
1.2 Евиденција, класификација и карактеризација отпада			
1.	Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС“, бр. 56/2010, 93/2019 и 39/2021)	Класификација отпада у складу са листом отпада у Прилогу 1 правилника	Прилог 1
1.3 Кретање опасног отпада			
2.	Правилник о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање („Сл. гласник РС“, бр. 17/2017)	Кретање опасног отпада прати документ прописан правилником. Прописан је поступак претходног обавештења, начин његовог достављања и начин реаговања у случају одступања од прописаног поступка	Образац 1 Члан 3

Регулатива		Обавезе „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац	Члан
3.	Правилник о обрасцу Документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Сл. гласник РС“, бр. 114/2013)	Кретање отпада прати документ прописан правилником. Прописан је поступак праћења тока отпада и начин реаговања у случају одступања од прописаног поступка	Образац Документ о кретању отпада
1.4 Поступање са секундарним сировинама и опасним отпадом			
1.4.1 Отпад који се користи као секундарна сировина			
1.	Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС“, бр. 98/2010)	Предаја отпада сакупљачу и/или лицу које врши транспорт наведеног отпада, односно лицу које врши складиштење и/или третман наведеног отпада, уз претходно закључен уговор	Члан 5
2.		Упакован отпад који се користи као секундарна сировина обележава се стављањем натписа који садржи назив и седиште или знак произвођача отпада, назив и индексни број. Паковање отпада који се користи као секундарна сировина врши се на начин прописан законом којим се уређује превоз опасних материја и ратификованим међународним уговорима у области превоза опасних материја у железничком, друмском, поморском, ваздушном саобраћају и унутрашњим пловним путевима	Члан 8, став 4, 5
1.		Складиште отпада који се користи као секундарна сировина може бити отвореног или затвореног типа, ограђено и под сталним надзором. Отпад се не може складиштити на простору, као и на манипулативним површинама које нису намењене за складиштење	Члан 9, став 2, 3
2.		Захтеви за складиште отпада који се користи као секундарна сировина	Члан 9, став 4
1.4.2 Опасан отпад			
1.	Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС“, бр. 92/2010 и 77/2021)	Опасан отпад се складишти на начин који обезбеђује лак и слободан прилаз ускладиштеном опасном отпаду ради контроле, препакивања, мерења, узорковања, транспорта итд. Складиште мора бити ограђено ради спречавања приступа неовлашћеним лицима, физички обезбеђено, закључано и под сталним надзором	Члан 2, став 6, 7
2.		Складиштење отпада у течном стању се врши у посуди за складиштење обезбеђеном непропусном танкваном која може да прими целокупну количину отпада у случају процуривања	Члан 3, став 3
3.		Различите врсте опасног отпада ускладиштене на истом простору морају се одлагати одвојено	Члан 5, став 4
4.		Начин обележавања отпада и димензије налепнице	Члан 8
5.		Налепница је заштићена и/или израђена од материјала који су отпорни на атмосферске и спољашње утицаје и опасан отпад који је упакован	Члан 9, став 2
2. Токови отпада			
2.1 Амбалажни отпад			

Регулатива		Обавезе „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац	Члан
1.	Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009 и 95/2018 др. закон)	Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац дужан је да бесплатно преузме отпад од секундарне или терцијарне амбалаже на захтев крајњег корисника	Члан 18, став 1
2.		Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац дужан је да, на захтев крајњег корисника, бесплатно преузме амбалажни отпад који није комунални отпад, а потиче од примарне амбалаже, уколико за такву амбалажу није прописан посебан начин преузимања и сакупљања	Члан 18, став 4
3.		Крајњи корисник је дужан да прикупи, складишти, одложи или проследи комунални амбалажни отпад, у складу са законом којим се уређује управљање отпадом и законом којим се уређује комунална делатност. Крајњи корисник је дужан да комунални амбалажни отпад разврстава и/или одвојено складишти, тако да не буде измешан са другим отпадом, како би могао да буде прослеђен или враћен, сакупљен, поново искоришћен, прерађен или одложен у складу са законом којим се уређује управљање отпадом	Члан 20
4.		Забрањено је прослеђивање или враћање амбалажног отпада који није комунални отпад комуналним предузећима, осим када за то постоји закључен уговор. Крајњи корисник мора да обезбеди да амбалажа и амбалажни отпад који није комунални отпад, који се прослеђује или враћа, не буде загађен опасним или другим материјама које нису садржане у упакованој роби, а које чине поновно искоришћење или рециклажу немогућом или изводљивом једино по несразмерно вишем трошку	Члан 21
5.	Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 др. закон)	Опште одредбе о управљању амбалажом и амбалажним отпадом	Члан 58
2.2 Отпадна уља			
1.	Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Сл. гласник РС“, бр. 71/2010)	Врсте отпадних уља различите по пореклу и саставу не могу се међусобно мешати	Члан 4, став 2
2.		Отпадна уља се сакупљају у посуде које су погодне за њихово безбедно сакупљање, односно транспорт и обележене на прописан начин	Члан 4, став 3
3.		Обавеза испитивања отпадног уља на садржај воде и РСВ, пре предаје сакупљачу	Члан 6, став 2
4.		За сакупљање отпадних уља користе се одговарајуће, непропусне и затворене посуде које носе ознаку индексног броја отпадног уља у складу са Каталогом отпада	Члан 6, став 6
5.		Сакупљач одбија преузимање отпадног уља у случају да садржи више од 50 mg PCB/kg уља и о томе обавештава инспекцију	Члан 8, став 4, 5
6.		Обезбеђивање места за предају отпадних уља у случају настајања више од 500 l отпадног уља годишње	Члан 6, став 3

Регулатива		Обавезе „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац	Члан
7.		Услови за складиштење отпадних уља	Члан 9, став 3
8.		Произвођач отпада не плаћа накнаду оператерима за сакупљање, транспорт, складиштење и/ или третман	Члан 10, став 2
9.		Дневна евиденција се води за количине веће од 500 l годишње	Члан 15
10.	Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 др. закон)	Забрањено је испуштање или просипање отпадних уља у или на земљиште, површинске и подземне воде и у канализацију	Члан 48, став 2, тачка 1
11.		Забрањено је мешање отпадних уља током сакупљања и складиштења (нпр. минерална и хидраулична)	Члан 48, став 2, тачка 3
2.3 Истрошене батерије и акумулатори			
1.	Правилник о начину и поступку управљања истрошеним батеријама и акумулаторима („Сл. гласник РС“, бр. 86/2010)	Истрошене батерије и акумулатори који су настали обављањем делатности сакупљају се, разврставају, класификују, у складу са законом и чувају се до предаје лицу које врши сакупљање и/или лицу које врши складиштење и/или лицу које врши третман	Члан 10, став 3
2.		Услови за складиштење истрошених батерија и акумулатора	Члан 11
3.		Истрошене батерије и акумулатори не могу се одлагати на депонију и спаљивати	Члан 14
4.	Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 др. закон)	Опште одредбе о управљању истрошеним батеријама и акумулаторима	Члан 47
2.4 Отпадне флуоресцентне цеви које садрже живу			
1.	Правилник о начину и поступку за управљање отпадним флуоресцентним цевима које садрже живу („Сл. гласник РС“, бр. 97/2010)	Отпадне флуоресцентне цеви које садрже живу разврставају се и класификују на прописан начин и чувају до предаје сакупљачу и/или лицу које врши транспорт отпадних флуоресцентних цеву које садрже живу, односно лицу које врши складиштење и/или третман отпадних флуоресцентних цеву које садрже живу	Члан 6, став 1
2.		За сакупљање отпадних флуоресцентних цеву које садрже живу користе се одговарајуће, непропусне и затворене посуде	Члан 6, став 2
3.	Закон о управљању отпадом („Сл. Гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 др. закон)	Опште одредбе о управљању отпадним флуоресцентним цевима које садрже живу	Члан 51
2.5 Електрични и електронски отпад			

Регулатива		Обавезе „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац	Члан
1.	Правилник о листи електричних и електронских производа, мерама забране и ограничења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, начину и поступку управљања отпадом од електричних и електронских производ („Сл гласник РС“, број 99/2010)	Отпадна опрема се не може предавати као неразврстани комунални отпад ¹	Члан 11, став 2
2.		Крајњи корисник чува одвојено отпадну опрему до предаје тако да се отпадна опрема не меша са другим отпадом, односно да њена поновна употреба или рециклажа није онемогућена	Члан 11, став 3
3.		Ако отпадна опрема садржи материје и материјале које треба пре растављања уклонити и у складу са посебним прописима којим се уређује одлагање опасних материја, крајњи корисник; обезбеђује да отпадна опрема буде у таквом стању да се одлагање тих материја или материјала може спровести на прописан начин	Члан 11, став 4
4.		Отпадна опрема која се предаје сакупљачу треба да буде у стању из којег је видљиво да није претходно растављана ради вађења посебних саставних делова	Члан 13, став 2
5.		У складишту се отпадна опрема чува одвојено, тако да се не меша са другим отпадом и да се може, ради поновне употребе, искоришћења или рециклаже сврстати одвојено по разредима отпадне опреме	Члан 14, став 1
6.		Отпадна опрема се складишти на начин да се пре третмана не згњечи, издоби или на други начин уништи или загади опасним или другим материјама, тако да њена поновна употреба, искоришћење или рециклажа није онемогућена или изводљива без несразмерно високих трошкова	Члан 14, став 2
7.		За електричну и електронску опрему која је стављена на тржиште до 1. јануара 2011. године, трошкове управљања историјском отпадном опремом која није из домаћинства сноси произвођач, увозник и крајњи корисник.	Члан 18, став 2
8.		Произвођач, односно увозник опреме закључује уговор о финансирању управљања историјском отпадном опремом која није из домаћинства са крајњим корисником	Члан 18, став 3
9.	Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 др. закон)	Опште одредбе о управљању електричним и електронским отпадом	Члан 50
2.6 Отпадне гуме			
1.	Правилник о начину и поступку управљања	Произвођач отпада не плаћа накнаду оператерима за сакупљање, транспорт, складиштење и/ или третман	Члан 6, став 2

¹ Врсте отпада из категорије електричног и електронског отпада, количине отпада треба додатно разврстати по разредима: велики кућни апарати; вали кућни апарати; опрема информатичке технологије (ИТ) и телекомуникације; опрема широке потрошње за разоноду; осветљења; флуоресцентне цеви; електрични и електронски алати; играчке, опрема за рекреацију, разоноду и спорт; медицински уређаји; инструменти за праћење и надзор у аутомати.

Регулатива		Обавезе „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац	Члан
2.	отпадним гумама („Сл. гласник РС“, 104/09 и 81/10)	Услови за складиштење отпадних гума	Члан 8
3.		Вођење дневне евиденције се води за количине веће од 1.000 kg на годишњем нивоу	Члан 11
4.	Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС,“ бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 др. закон)	Опште одредбе о управљању отпадним гумама	Члан 49
2.7 Отпадна возила			
1.	Правилник о начину и поступку управљања отпадним возилима („Сл. гласник РС“, 98/10)	Управљање отпадним возилима и њиховим деловима је скуп мера које обухватају сакупљање, транспорт, складиштење и третман отпадних возила и одлагање отпада и остатака након третмана отпада	Члан 5
2.		Власник отпадног возила предаје отпадно возило у целини, односно са свим основним саставним деловима моторног возила, укључујући мотор и каросерију, точкове, аутомобилске гуме, батерије, акумулаторе и др.	Члан 7, став 2
3.		Приликом предаје отпадног возила, власник отпадног возила из става 2. овог члана не плаћа накнаду лицу које врши сакупљање отпадних возила и/или лицу које врши транспорт отпадних возила и/или лицу које врши складиштење отпадних возила и/или лицу које врши третман отпадних возила	Члан 7, став 3
3. Накнада за произведени или одложени отпад			
1.	Закон о накнадама за коришћење јавних добара („Сл. гласник РС“, бр. 95/2018, 49/2019, 86/2019 – усклађени дин. износ и 156/2020 - усклађени дин. износи)	Накнада за загађивање животне средине односи се на 1) накнада за супстанце које оштећују озонски омотач 2) накнада за пластичне полиетиленске кесе 3) накнада за производе који после употребе постају посебни токови отпада	Члан 116.
2.			
4. Казнене одредбе			
4.1 Привредни преступи			
1.	Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 др. закон)	Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ привредно друштво, предузеће или друго правно лице, ако:	Члан 88
2.		обавља послове без плана управљања отпадом или не врши његово ажурирање у прописаном року	Став 1, тачка 1
3.		крши одредбе о престанку статуса отпада	Став 1, тачка 1а

Регулатива		Обавезе „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац	Члан
4.		складишти отпад на местима која нису технички опремљена за привремено чување отпада на локацији произвођача или власника отпада, у центрима за сакупљање, трансфер станицама и другим локацијама или по истеку прописаног рока за привремено складиштење	Став 1, тачка 7
5.		Врши одлагање отпада на локацији која не испуњава техничке, технолошке и друге прописане услове, односно супротно условима утврђеним у дозволи или без претходног третмана или одлаже опасан отпад заједно са другим врстама отпада	Став 1, тачка 12
6.		Приликом сакупљања, разврставања, складиштења, транспорта, поновног искоришћења и одлагања опасан отпад не упакује и обележи на одговарајући начин	Став 1, тачка 13
7.		Меша различите категорије опасног отпада, осим у случају када је то дозвољено, одлаже опасан отпад без претходног третмана или врши разблаживање опасног отпада ради његовог испуштања у животну средину	Став 1, тачка 14
8.		За привредни преступ – управљање отпадом без плана управљања или неажурирања у прописаном року може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа	Став 2
9.		Новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара казниће се за привредни преступ – управљање отпадом без плана управљања или неажурирања у прописаном року а и одговорно лице у привредном друштву, предузећу и другом правном лицу	Став 3
4.2 Прекршаји			
1.	Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 др. закон)	Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво, предузеће или друго правно лице, ако:	Члан 90
2.		Не класификује отпад на прописан начин, односно не изврши испитивање отпада, у складу са законом	Члан 90, тачка 1
3.		Не сачини план управљања отпадом	Члан 90, тачка 3
4.		Поступа са комуналним отпадом супротно члану 43. овог закона	Члан 90, тачка 7
5.		Не поседује Документ о кретању отпада	Члан 90, тачка 8
6.		Не поседује Документ о кретању опасног отпада	Члан 90, став 9
7.		Управља посебним токовима отпада супротно закону	Члан 90, тачка 10
8.		Не води, доставља и чува одговарајуће податке и извештаје	Члан 90, тачка 12
9.		За некласификовање отпада на прописан начин, може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или	Члан 90, став 2

Регулатива		Обавезе „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац	Члан
		друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности	
10.		За неклаसификовање отпада на прописан начин, казниће се и одговорно лице у привредном друштву, предузећу или другом правном лицу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара	Члан 90, став 3
11.		Заштитне мере уз казну за прекршај: За прекршај из члана 90. овог закона може се уз казну изрећи и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или намењени за извршење прекршаја, односно који су настали извршењем прекршаја	Члан 91

5 Мере које се предузимају у циљу смањења производње отпада, посебно опасног отпада

С обзиром на то да је фабрика нова, технологија модерна и пројектована по највишим стандардима Републике Србије и Европске Уније, највећи напредак је учињен на пољу аутоматизације процеса и унапређења инструментације. У технолошком поступку производње ђубрива успостављена је рецикулација, како технолошких отпадних вода, тако и чврстог отпада. Отпадне прашкасте материје и отпадне грануле враћају се у производни процес. У производном процесу врши се поновно искоришћавање отпадних материјала као алтернативна сировина (пепео и шљака из термичког третмана канализационог муља) и као скруберска течност (разблажени раствори киселина и база).

Поред тога, као допринос смањењу производње отпада представља и избор квалитетних сировина које значајно умањују генерисање отпада приликом сервисирања и одржавања постројења, а односе се на замену филтерских врећа, чишћење талога и муља из сепаратора масти и уља, као и отпада из магнетних сепаратора.

Такође, избор нове, модерне технологије, нових елемената постројења реномираних произвођача у дужем наредном периоду ће замену резервних делова машина свести на минимум. За смањење настајања ове врсте отпада потребно је изградити План одржавања, како би се смањио број хаваријских ситуација, а самим тим и генерисање ове врсте отпада.

Значајно је напоменути и да је једна од битних мера смањења амбалажног отпада допрема сировина у ринфузном облику увек када је то могуће, у супротном, враћање празне амбалаже на поновно коришћење за исте или сличне намене. У процесу паковања, предвиђена је замена оштећене амбалаже тј. враћање добављачу фолије на рециклажу и палета на поправку, што је регулисано међусобним уговорним обавезама. Поред наведеног, треба размислити о набавци (уколико је то могуће) потребних материја у паковањима веће запремине, тако да ће се уместо нпр. десет пластичних кантица мање запремине након употребе, генерисати само једна пластична посуда веће запремине.

Смањење продукције административног неопасног отпада (картон, папир и сл.) може се обезбедити придржавањем мера економичног рада у канцеларијама. На пример, шкарт папир не бацати, већ искористити и другу страну листа папира, штампати само неопходно, обострано и сл.

У циљу смањење количине отпада „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац је склопила Уговор (у Прилогу) са оператером за управљање отпадом - Секопак.

Правилним збрињавањем амбалажног отпада смањује се количина CO₂ у емисији. представља сертификат о уштеди CO₂ која се постиже управљањем амбалажним отпадом.

Слика 6 Сертификат о уштеди CO₂ која се постиже управљањем амбалажним отпадом

У припреми је рад постројења за припрему амбалажног отпада од пластике за складиштење и транспорт, а за будуће коришћење у фабрици за спаљивање отпада у „Elixir Parhovo“ д.о.о. у Прахову.

У оквиру „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ д.о.о. Шабац формиран је нови огранак Есо Lager који се бави управљањем отпадом и поседује дозволе за прикупљање и складиштење многих врста отпада. Тиме је омогућено да се генерисане врсте отпада у највећем делу предају овлашћеном оператеру на самој локацији стварања. Поступак складиштења опасног и неопасног отпада и третман неопасног отпада у оквиру Elixir Zorka, огранак Есо Lager утврђен је процедуром од 25.11.2021. год., шифра Р.8300.ІMS.01, издање 02 и примењује се у огранку Есо Lager. Пријем отпада спроводи се у складу са упутством за пријем отпада којим је утврђен поступак, активности, начин спровођења и одговорности у процесу пријема опасног и неопасног отпада од 25.11.2021. шифра U.8300.ІMS.02, издање 03.

Канте различитих боја и картонске кутије за канцеларијски папир су омогућиле примарно раздвајање на месту настанка неопасног отпада до предаје овлашћеним оператерима. На тај начин се смањује и количина комуналног отпада.

6 Мере заштите од пожара и експлозија

У Плану заштите од пожара и Плану заштите од удеса детаљно су обрађене ситуације могућих удеса и начин поступања у случају да дође до пожара и експлозија. У тим плановима су разматране удесне ситуације које у већој или мањој мери могу довести до угрожавања животне средине, због чега је неопходно поштовати следеће мере заштите у случају удеса:

Приликом избора средстава за гашење пожара као и количине истих, морају, се узети у обзир следећи критеријуми:

- Угроженост од пожара,
- Вредност пожарног оптерећења,
- Могуће класе пожара,
- Површина коју заузима објекат.

За гашење почетних пожара и пожара мањих размера предвиђени су мобилни ватрогасни апарати пуњени сувим прахом. Противпожарна инсталација се састоји од спољашњих хидрантских инсталација, а у хали инсталирана је унутрашња хидрантска мрежа са зидним хидрантима.

У случају пожара већих размера исти би гасиле ватрогасне јединице општине, расположивом опремом и пеном из ватрогасног возила. Саобраћајнице за приступ ватрогасним возилима су постојеће и омогућавају приступ објектима са свих страна.

7 Мере заштите животне средине и здравља људи

Послодавац је дужан да, приликом организовања рада и радног процеса, обезбеди превентивне мере ради заштите живота и здравља запослених, као и да за њихову примену обезбеди потребна финансијска средства.

Ради спречавања ризика од загађивања и минимизације последица запослени ће примењивати следеће мере сагласно индивидуалној одговорности:

- Спроводити сталну едукацију и информисати запослене – вршити континуирану обуку и информисање запослених у групацији да би се исти оспособили за реаговање у удесним ситуацијама и дефинисати одговорности;
- Све отпадне материје које имају употребну вредност није дозвољено бацати ни уништавати већ их је неопходно разврставати и чувати на безбедан начин до предаје овлашћеном предузећу на даљи третман;
- Сав чврсти отпад који нема употребну вредност, а по својим карактеристикама не спада у штетне и опасне материје, одлагати у контејнер који празни надлежно комунално предузеће;
- Уколико се уоче оштећења на посудама у којима је ускладиштена опасна материја, извршити њихову санацију или набавити нове;
- Израдити одговарајућа техничка упутства и процедуре за рад у објектима „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац;
- Забранили спаљивање отпада или било које друге врсте горивог материјала на отвореном простору постројења и у унутрашњости просторија;
- Контролисати спровођење поступака управљања отпадом;
- Отпадна уља држати у оригиналној амбалажи до предаје овлашћеном оператеру;
- Забранили мешање различитих врста отпада;
- Уколико дође до акцидентне ситуације обавестити надлежног руководиоца о истом – сви запослени који су узроковали или учествовали у удесу су обавезни да о удесу обавесте надлежног руководиоца;
- Обавестити лица надлежна за управљање отпадом – сви запослени који су узроковали или учествовали у удесу су обавезни да о удесу обавесте лице одговорно за управљање отпадом;
- Локализовати удес – актери у удесу дужни су да, у случају просипања, брзо реагују посипањем апсорбентом и да спрече ширење просутог течног отпада;
- Контаминиран апсорбент одлагати и складиштити у складу са прописима и третирали као опасан отпад;
- Након локализовања удеса приступити његовом санирању и
- У случају удеса већих размера извршити рекултивацију – враћање локалитета у првобитно стање, према пројекту рекултивације и ремедијације.

Обавезне мере заштите приликом управљања неопасним отпадом

- Одвојено сакупљати био отпад за потребе компостирања и дигестије;
- Вршити третман био отпада на такав начин да се обезбеди висок ниво заштите животне средине;
- Употребити материјале безбедне за животну средину произведених из био отпада;

- Вршити разврставање отпада на секундарне сировине, посебне токове отпада и комунални отпад према Правилнику о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС“, бр. 56/2010, 93/2019 и 39/2021);
- Неопасан отпад разврставати на месту настанка, привремено складиштити и предавати овлашћеним оператерима;
- Након предаје неопасног отпада овлашћеном оператеру, чувати копије докумената о отпреми отпада, све док се не добије примерак попуњеног Документа о кретању отпада од примаоца, којим се потврђује да је отпад прихваћен. Документ о кретању отпада се мора чувати најмање две године;
- Поставити контејнере за одлагање отпада који потиче од боравка запослених, а који има карактер чврстог комуналног отпада, у границама предметне локације са обезбеђеним директним приступом за возила и раднике овлашћеног предузећа за одношење отпада;
- Пражњење и одношење отпада из контејнера организовати преко надлежног комуналног/приватног предузећа;
- Ферометални отпад који је рециклабилан, сакупљати у металном контејнеру и предавати овлашћеном оператеру са којим треба склопити уговор;
- Празну амбалажу у којој су биле упаковане сировине, чувати на за то одређеном месту до преузимања од стране овлашћеног оператера. У ту сврху сачинити уговор о преузимању и трајном збрињавању опасног амбалажног отпада, са овлашћеним оператером;
- Апсорбенте, крпе, одећу, који су контаминирани опасним супстанцама чувати у специјалним херметички затвореним посудама, и предавати овлашћеном оператеру за опасан отпад;
- Сепаратор уља и масти мора бити функционалан по питању одвајања масноћа из зауљених и замашћених вода, те с тим у вези мора се редовно контролисати и одржавати, а прикупљене нечистоће збрињавати као опасан отпад посредством овлашћеног оператера и
- Обавезно водити евиденцију и достављати извештаје у складу са Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 – др. закон).

Обавезне мере заштите приликом управљања опасним отпадом

Под опасним отпадом се сматра отпадно уље из мотора, мењача и редуктора транспортне опреме (утоваривач нпр.), као и амбалажа у коме се уља испоручују од добављача. Опасним отпадом се сматрају још и акумулатори и отпади који се генеришу у самом процесу производње. Са опасним отпадом се мора поступати у складу са Правилником о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС“, бр. 92/2010 и 77/2021).

Обавезне мере заштите:

- Обавезно је сакупљање отпадних уља и других врста течних отпада;
- Отпадна уља се морају чувати у металним бурадима максималне запремине 200 l,
- Обавезно је предавање опасног отпада овлашћеној организацији-оператеру на даљи третман и збрињавање и
- Обавезно водити посебну евиденцију о предаји опасног отпада.

Обавеза Носиоца пројекта је да у оквиру мониторинга отпада води евиденције о:

- Врсти отпада;
- Категорији отпада;
- Класификацији отпада;
- Дневној количини генерисаног отпада;
- Количини привремено ускладиштеног отпада;
- Количини прерађеног отпада;
- Количини отпада предатог овлашћеним оператерима за управљање отпадом и
- Годишњој количини генерисаног отпада у [t].

Мониторинг отпада подразумева редовно вршење карактеризације опасног отпада од стране овлашћене институције, у складу са Законом. Произвођач, односно власник отпада мора да класификује отпад пре отпочињања кретања отпада.

Обавеза је Носиоца пројекта да о извршеном мониторингу отпада редовно извештава надлежно Министарство за послове животне средине.

Мере заштите здравља људи

У поступку реализације активности/процеса везаних за управљање отпадом дешавају се или могу да се десе следећи специфични опасни догађаји – опасности и штетности на радном месту и у радној околини. Ове опасности и штетности могу се груписати по следећем:

- Хемијске штетности – хемијски отпад (могућност удисања, гушења, уношења у организам, продора у тело кроз кожу, опекотине, тровања и сличних опасних догађаја при манипулацији са отпадом);
- Опасности које настају од цурења биогаса (гушење, тровање) и експлозија/пожар (опекотине, тровање);
- Опасност од зараза, имајући у виду манипулацију са отпадом животињског порекла и
- Опасности које настају при управљању опасним отпадом у транспорту, паковању или складиштењу појединих врста отпада, као што су могућност повређивања запослених при унутрашњем транспорту и кретању радних машина или возила, појаве експлозија или пожара, немогућност или ограниченост правовременог уклањања са места рада и други фактори ризика.

Према Закону о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС“, бр. 101/2005, 91/2015 и 113/2017 - др. Закон) „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац требало би да изради процену ризика којима су обухваћена сва радна места у секторима. На основу процене ризика на радним местима у комплексу идентификовати радна места са повећаним ризиком, за које су, по потреби, прописане и посебне мере ради смањивања ризика.

Мере које се предузимају у циљу минимизације штетног деловања на људско здравље су:

- Појачана контрола примене прописаних личних и колективних заштитних средстава;
- Обавеза провере квалификација и обучености запослених из области БЗР – увести обавезу контроле обучености запослених из области БЗР од стране

њихових непосредних руководица приликом њихвог распоређивања на радне задатке;

- Опремање запослених личним заштитним средствима сагласно ризицима који су у вези са радним местом на коме запослени ради и то: радна одела, ципеле, заштитна кацига, прслук, рукавице и капе, периодично проверавање исправности опреме;
- Објекте опремити комплетима за пружање прве помоћи;
- Вршити проверу комплета прве помоћи једном годишње од стране интерног оцењивачког тима у оквиру припреме за ресертификациону екстерну контролу и
- Пооштрена казнена политика.

8 Документација о отпаду који настаје у процесу рада и извештавање

На основу члана 75. Закона о управљању отпадом, произвођач отпада дужан је да води и чува дневну евиденцију о отпаду и доставља редовни годишњи извештај Агенцији за заштиту животне средине.

Предузеће је према закону о управљању отпадом у обавези да води:

- Обрасце Дневне евиденције отпада (ДЕО 1, ДЕО 3 и ДЕО 5) (Прилог 1);
- Годишње извештаје о отпаду (ГИО 1, GIO 3 и GIO 5) (Прилог 2) и
- Дневну евиденцију о количини и врсти произведених и увезених производа који после употребе постају посебни токови отпада, односно доставља редовни годишњи извештај (Образац 1 и Образац 2).

Ови извештаји достављају се Агенцији за заштиту животне средине дневним уносом података у информациони систем Националног регистра извора загађивања и предмет су инспекцијског надзора. Документација о евиденцији отпада израђује се у складу са Правилником о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање („Сл. гласник РС“, бр. 7/2020 и 79/2021).

Произвођач и власник отпада, изузев домаћинства, дужан је да води и чува дневну евиденцију о отпаду и доставља редовни годишњи извештај Агенцији. Извештај садржи податке о: врсти, количини, пореклу, карактеризацији и класификацији, саставу, складиштењу, транспорту, увозу, извозу, третману и одлагању насталог отпада, као и отпада примљеног у постројење за управљање отпадом. И произвођач и власник отпада имају обавезу да основна документа и податке из извештаја чувају најмање пет година. Годишњи извештај (упутство за попуњавање налази се у Прилогу 4) шаље се електронски преко портала Агенције за заштиту животне средине (<http://www.sepa.gov.rs/>) за чији приступ је потребна регистрација. Након прве регистрације добија се корисничко име и лозинка. Када се корисничко име и лозинка унесу у систем врши се попуњавање одговарајућих образаца.

Обвезник накнаде за производе који после употребе постају посебни токови отпада је произвођач, односно увозник тих производа који те производе ставља на тржиште у Републици Србији или их користи као крајњи потрошач. Производи који после употребе постају посебни токови отпада су:

1. Гуме - спољни пнеуматици
 - а. увезене, произведене или протектиране гуме за моторна возила,
 - б. гуме које су саставни део увезених или произведених моторних возила.
2. Батерије и акумулатори;
3. Минерална и синтетичка уља;
4. Електрични и електронски производи и
5. Возило категорије М1 или Н1, моторно возило са три точка, осим моторних трицикала (категирија Л5 - тешки трицикл).

Дневна евиденција води се свакодневно за сваку врсту отпада посебно у писаном и/или електронском облику на Обрасцу 1. и не шаљу се никоме.

Дневна и месечна евиденција обухватају управљање опасним и неопасним отпадом. На основу дневне евиденције о отпаду Генерисаће се годишњи извештај о отпаду за свако предузеће. Количне отпада се искључиво приказују у тонама.

Образац ДЕО 5 доставља се Агенцији за заштиту животне средине (дневним уносом података у информациони систем Националног регистра извора загађивања. Препорука је да се пре почетка достављања података у ДЕО 5 (дневна евиденција о отпаду увозника отпада), за нову извештајну годину, генерише ГИО 5 извештај за претходну годину како би се утврдила почетна стања у новој години.

Обвезници плаћања накнаде годишњи извештај достављају Агенцији за заштиту животне средине на Обрасцу 2.

Годишњи извештаји достављају се Агенцији најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину.

Обвезници плаћања накнаде достављају Агенцији годишњи извештај директним уношењем података у информациони систем Националног регистра извора загађивања и на одштампаном Обрасцу 2. из информационог система, у папирној форми.

Комплет образаца, одштампаних из информационог система националног регистра извора загађивања, у папирној форми, оверена и потписана (као потврда валидности свих података достављених кроз дневну евиденцију) од стране одговорног лица на достављају се на адресу Агенције за заштиту животне средине (Руже Јовановић 27а, 11 160 Београд). Извештаји се чувају најмање пет година.

„ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац доставља податке за погоне који током процеса рада производе отпад, било да је настао током производње или је преузет од других.

Документ о кретању отпада

Кретање отпада прати посебан Документ о кретању отпада, осим отпада из домаћинства. Власник отпада је дужан да класификује отпад пре отпочињања кретања отпада и попуњава документ о кретању отпада. Образац Документа о кретању отпада састоји се од четири истоветних примерака од којих први примерак представља претходно обавештење. Главни кораци у кретању отпада су:

- Власник отпада предаје отпад превознику отпада. Први примерак документа о кретању отпада задржава власник отпада, док други примерак задржава превозник отпада;
- Превозник отпада предаје отпад примаоцу отпада. Трећи примерак задржава прималац отпада;
- Копије докумената о отпреми отпада се морају чувати све док се не добије примерак попуњеног Документа о кретању отпада (четврти примерак) од примаоца којим се потврђује да је отпад прихваћен;
- Ако власник отпада у року од 15 дана не прими примерак попуњеног Документа о кретању отпада од примаоца, покреће поступак провере кретања отпада и о налазу извештава надлежно Министарство и
- „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац има обавезу да чува комплетирани Документ о кретању отпада најмање две године.

Документ о кретању опасног отпада

Кретање опасног отпада прати посебан Документ о кретању опасног отпада који попуњава власник и свако ко преузима опасан отпад од привредног друштва. Образац Документа о кретању опасног отпада састоји се од шест истоветних примерака од којих први примерак представља претходно обавештење. Главни кораци у кретању опасног отпада су:

- Копију претходног обавештења произвођач, власник и/или други држалац отпада шаље 48 сати пре започињања кретања опасног отпада Министарству;
- Једну копију претходног обавештења чува произвођач односно власник отпада;
- По преузимању отпада од власника, превозник задржава једну копију;
- Превозник предаје отпад примаоцу отпада, који задржава једну копију;
- Једну копију прималац прослеђује надлежном органу и
- Једну копију прималац прослеђује власнику отпада.

Главне напомене у процесу кретања опасног отпада, које би требало имати у виду су:

- Образац претходног обавештења доставља се искључиво електронски Агенцији за заштиту животне средине уносом у информациони систем Националног регистра извора загађивања, најмање 48 сати пре започињања кретања опасног отпада;
- Без унетог претходног обавештења у законски прописаном року, Документ о кретању опасног отпада није могуће креирати;
- Претходно обавештење могуће је одјавити најкасније закључно са предвиђеним даном почетка кретања опасног отпада. Уколико произвођач, односно власник отпада, у наведеном периоду не одјави претходно обавештење, а кретање отпада не започне, потребно је да се писмено обрати Агенцији са изјавом;
- Најкасније 15 дана од почетка кретања опасног отпада неопходно је у Информационом систему извршити потврду Документа, након чега се подаци у Документу више не могу мењати и чиме се закључује процес кретања опасног отпада. Овим се добија комплетан документовани доказ да су операције управљања наведеним отпадом извршене у складу са Законом;
- Уколико произвођач/власник опасног отпада не изврши потврду Документа о кретању опасног отпада у законском року, подаци ће бити достављени Министарству које ће започети поступак провере кретања отпада;
- Произвођач/власник опасног отпада у сваком тренутку може да прегледа сва документа која је креирао у информационом систему Националног регистра. Претходни власник опасног отпада у року од 15 дана од дана пријема овереног и потписаног шестог примерка, електронски доставља Документ о кретању опасног отпада, уносом података о тачној количини отпада, као и тачним датумом предаје наведеног отпада у информациони систем Националног регистра извора загађивања Агенције за заштиту животне средине и
- „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац је у обавези да копију документа чува трајно.

Табела 3. приказује врсте Извештаја који се припремају у оквиру „ELIXIR ZORKA-MINERALNA ĐUBRIVA“ d.o.o. Шабац.

9 Прилози

Прилог 1: Обрасци ДЕО 1, ДЕО 3 и ДЕО 5

Прилог 2: Обрасци ГИО 1, ГИО 3 и ГИО 5

Прилог 3: Упутство за попуњавање ГИО

Прилог 4: Извештаји о испитивању отпада

Прилог 5: Уговори о пословној техничкој сарадњи са оператерима који имају дозволу за управљање отпадом

Консултант:

ENVICO д.о.о. Београд
Вардарска 19/IV
11000 Београд, Србија
Тел: +381 11 64 17 257

Клијент:

„ELIXIR ZORKA-MINERALNA
ЃUBRIVA“ д.о.о. Шабац
15000 Хајдук Вељкова 1, Србија
Тел: +381 15 352 707